

MINDSZENTI LAP

VEGYES TARTALMU HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 „
Negyed évre 1 „

Megjelenik minden vasárnap reggel.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
Tary Endre ügyvéd saját házábanál.

Hirdetések és nyilttéri közlemények a lap részére jutányos áron vétetnek föl.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok vissza nem adatnak.

Mindszent község határa.

III.

A sokszor emlegetett és valóban nagy fontosságú legelő elkülönítési actus az ugynevezett „segregatio“ az 1838. évben folyamatba tett per utján az 1857. évi május 28-án kelt 37/857 sz. csongrádmegyei cs. kir. urbéri törvényszéknek a bpesti kir. urbéri törvényszék 1857. évi július 8-án 267/857 sz. ítéletével a főbb vonásokban helyben hagyott ítélete alapján nyert megoldást.

Nem szándékunk ez ítéletek tartalma felett bírálatot mondani annak érdemleges intézkedéseit vita tárgyává tenni; hanem egyszerűen csak hivatkozunk annak tartalmára annyiban, a mennyiben az a jelen cikkben tárgyalt határkérdéssel összefügg.

Az urbéres perben a többek között a község követelésbe helyezett földes ura ellen a nádlási haszonvétel címén is a közlegelőből egy bizonyos részt, mely kérelemre vonatkozólag a hivatkozott ítéletek illetve a legfelső fórumon is jóvá hagyott első bírósági ítélet 7. pontja a következőket tartalmazza:

„Az ugynevezett kurca rét, melyben az urbéri nádlás szokott volt kiadatni, megszűnővé nádas lenni, a nád adási kötelezettség, következőleg annak szabályozása is önmagától megszűnt.

Egyéb iránt a mindszei lakosság a nádlás potlásaként, a **Horgolat** nevű 291 573/1200 holdnyi kiterjedésű térségben általa plántált füzes erdőt az uradalom részére teendő adózás nélkül használván, ezen füzesnek a nádlás helyett faizás gyanánti eddigi gyakorlat szerinti használata ezentúl is a községet illetni fogja.“

Értelemzavar kikerülése végett megjegyezzük, hogy a „használat“ szó értelme az ítélet és annak végrehajtása kapcsán a „tulajdon“ elnevezéssel egyértelmű és értékűnek vétetvén, világos, hogy a „Horgolat“ nevű térség nádlás helyett faizás címén a község tulajdonának ítéltetett oda.

Itt megjegyezni kívánjuk, hogy a volt közlegelők egyes részei valamint az előtt ugy jelenleg is külön elnevezések alatt szerepeltek ilyenek voltak a Mindszent felüli oldalon a belső közlegelő vagy nagy nyomás, tó lapos Gémes-tava és „Horgolat“ elnevezések. Ha tehát a Horgolat nevű térség a segregatio folytán Mindszent községnek ítéltetett oda egyrészt a két község közti határvonal, de még a tulajdon kérdése is rögtön el van döntve, mihelyt tisztában vagyunk azzal, melyik terület az, melyet „Horgolat“-nak neveznek?

Ha nem volna is erre nézve egyéb adat, minthogy a község belterülete és a Tisza között fekvő egész terület tisztán Horgolat elnevezéssel van felvéve az összes katasteri birtok iverben és pedig ugy az

ujabbak, mint a régiekben, valamint hogy ugyanaz a terület ujabban füzesnek nevezett el kétségtelen, hogy a „Horgolat“ egész a Tiszáig Mindszent tulajdonába ment át.

Ugy de maga az ezen ítéletek végrehajtását tartalmazó jegyzőkönyv hivatalosan és kétségbe vonhatlan határozottsággal körül írja, hogy a megítélt a mindszei oldalon levő Horgolat nevezetű 291, 523/200 holdnyi kiterjedésű a helység nyugati része és a Tisza folyó között fekvő füzes erdő Mindszent községének örökös magán birtokába adatott át.

Ebből folyólag nyilvánvaló, hogy a segregatio folytán az egész Horgolat Mindszent tulajdonává vált és így mikor Sívényháza községe vitássá tette a Tiszapart hozzátartozandóságát nyilván tévedésben volt, de mikor a hitbizományi uradalom a Horgolatnak a Tisza felőli részét, mint állítólag sajtúját elfoglalta nyilván nem csak tévedett, hanem egyenesen rossz hiszemüleg cselekedett a mi épen nem válik diszere a milliók urának és annál súlyosabb beszámítás alá esik, mert egyrésztől a veszteség egy szegény községet sujt és más részről a szegény községet még azzal a legkisebb alázatos kérésével is ridegen elutasította, hogy a két község közötti határvonal a Tisza közepe legyen.

A legelő elkülönítésre vonatkozó ítéletekben a Horgolat, mint külön álló közlegelő rész van feltüntetve és míg egy részről a fentiek szerint az a községnek ítélt területben világosan befoglaltatott, addig az uradalomnak jutott területek közt említve nincs, mi szintén arra mutat, hogy a legelő elkülönítésből folyólag az uradalomnak a „Horgolat“-ból mi sem ítéltetett oda.

Az 1865-ik évi táján a Horgolatból egyes részleteket a község elcserélt a piactérért az uradalommal és akkor az uradalom által nem a Tisza melletti részletek vétettek át, hanem olyanok, melynek a Tiszaparttól még később egyeseknek kiosztott részletek által ugy el van különítve, hogy azok az uradalom egyéb földjeivel jórészt semmi összeköttetésben sincsennek, miből ismét csak az következik, hogy a Horgolatból az uradalomnak a Tiszaparton már semmije sem volt, mert különben nem lett volna értelme, hogy a községtől kapott részleteket, nem azon földje mellett hasítottatta volna ki.

Vannak, kik az uradalom védelmére azon álláspontra helyezkednek, hogy az ítéletekben kitett „291 523/1200 holdnyi“ megnevezés annyit jelent, hogy a községnek a „Horgolat“-tól ennyi jár és hogyha ez meg volna a község birtokában ugy többet nem követelhetne és ennek folytán még a község képviselője is hódolni látszik ezen eszmének, mikor elrendelte a Horgolat felmérését, csak hogy ez szerintünk nagyon téves felfogás még pedig két okból.

1-ször. Mert a 291 523/1200 holdnyi kitétel világosan azt mutatja, hogy lehet az több vagy kevesebb is, de az a megállapítás, hogy a Horgolat a községé, ez által változást nem szenvedhet.

2-ször. A segregationális ítéletek rendelkező részei kimondják, hogy a hasznavevetlen területek az egyes felek osztályrészeibe „belemérendők de nem számítandók“ minél fogva valószínűleg többnek találhatik a „Horgolat“ a 291 523/1200 holdnál, mert itt több mint 100 hold, a Horgolat ere és a porond mint hasznavevetlen területek voltak a legelő elkülönítés alkalmával feltüntetve, tehát azok ha bele mérettek volna is, a terület számításánál figyelembe akkor sem jöttek, ma sem jöhetnek, másrésztől meg a fölletek vizárja időközben töltés építés, kigödrítés által rendkívüli változásokon mentek keresztül. szabályszerű határai, mezgyői vagy határjelei pedig soha sem voltak.

Enlítésre méltó még azon körülmény, hogy az uradalom a múlt év őszén határdombokat rakatott a Horgolatban lévő földjei sarkain, sőt egyes olyan helyeken is, hol földje nincsen és azt vitatja, hogy e határdombok eredetileg az elkülönített legelő kihasításakor rakattak le azon a helyeken, hol azok most emeltettek, és ez aligha felel meg a valóságnak, mert a legelő elkülönítés alkalmával magában a Horgolatban semmi féle határdombok sem állítottak fel, hanem csak annak szélein, tehát e határjeleknek ugy látszik nincs semmi jogosultságuk.

Sajátságosnak tűnik fel, hogy az uradalom és község között már régebben és most már mondhatni, elkecseregelt a harc, de eddig csak a közigazgatási hatóságok előtt, hol magától érthetőleg a hatalmas uradalommal szemben a község kevés támogatásra számíthat. Most azonban mint egyik közgyűlési tudósításunkban már megírjuk, a község maga szándékozik a kérdést bírói útra vinni, ugyis rég nem volt már pere az uradalomnak, pedig ez előtt már sok per kiállott, per utján kellett megnyernie még a jegyző, pap és kántor féldeket is az uradalomtól, perelnie kellett a legelő elkülönítéséért, hát most már nem igen van más hátra, mint az, hogy pereljen azon jogai érvényesítéseért, melyek már is bírói ítéleten alapulnak és melyek mégis ujabb időkben az uradalom által nem respektáltak. Annyi bizonyos, hogy a község akár nyerjen akár veszítsen, mindenképp csak veszít, mert semmi esetben sem számíthat a tapasztaltak nyomán az uradalom jóakarására, mely pedig nagy mértékben ráférne, de meg talál melyet meg is érdemelne.

Ily körülmények között várja ma a község a Sívényháza ellen már pár év előtt megindított határkérdéseknek alispáni elintézését és ilyen körülmények között kény-

telen jogai védelmére sorompóba állami, mert még a legrosszabb végzés sem lesz nyomasztóbb a községre mint az örökös zaklatás közötti bizonytalan jog állapot.

Socialismus az alföldi munkások közt.

Olyan közel van hozzánk, hogy szinte megdöbbenéssel vesszük észre azt a meglepő és teljesen szervezettnek látszó kitörést, mely ma egy hete szomszédunkban lejátszódott és valóságos csata tér színhelyévé tette az új város házáat és előtte elterülő gyönyörűen berendezett parkot.

Socialisták kitöréséről van szó, kik úgy látszik a magyar alföld elégedetlen munkás népének a központját helyezték el H.-M.-Vásárhelyen, honnan — ha működésük nem kerülte is ki a rendőrség figyelmét — mégis elég biztosan operálhattak a vidéki munkások közt.

Szomorú jelenség, ha a magyar földmunkás azonosítja magát a külföld, vagy hazai bár, de idegen gyári munkások, avagy iparosok érlekeivel, holott a földmunkás minden érdeke a gyári munkás érdekeivel, jóformán homlok egyenes ellentétben áll.

Nem hisszük, hogy tudná a magyar földmives, hogy mire törekszik a gyári munkás? Első sorban is arra, hogy munka ideje szállitassék le 8 vagy 10 órára naponként. Nos hát ez lehet a gyári munkásnak, de nem a magyar földmives, földmunkás érdeke, mert valjon megdölné már az a kubikos, hogy ha egy napon nem dolgozhat többet 8—10 óra hosszánál — pedig ha a munka idő meg van szabva, a vállalkozó vagy építető tovább nem dolgoztat — valjon elegendő lenne-e keresete csak sóra, borsra is, míg most a munkás erejéhez képest dolgozva talán egy kis szalonnára is, meg egy kis megtakarításra is jut.

Valjon megdölné-e az az arató munkás, ha 8—10 óránál tovább nem dolgozhatnék naponként, nem bírja magának a legszükségesebb tétel valóját megkeresni, mert végre is a gabona, ha eljön az ideje levágandó és a gazda ilyen megszorítás mellett kétszer annyi munkást volna kénytelen alkalmazni ugyanazon munkához a miből ismét csak az következne, hogy az aratásban a földmunkás csak félényit kereshetne, mint ma keresni képes. Egy gyár várhat, egy gyár dolgozhatik naponként 8—10 órát, vagy esetleg felváltott munkásokkal, de a földmives nem, mert a termés nem vár, a terméset rendje pedig még nem változtatható.

A Socialismus ezen első feltétele a munka idő leszállítása, tehát semmiképp sem alkalmazható a földmives munkásra, mert az ennek nem érdeke sőt határozottan érdeke ellen van.

Mit akarnak tovább a socialisták? *fölszorgalni a társadalmi rendet, nem ismerni törvényeket törvényes, hatóságokat, haza, jog, törvény nincs előtte csupán az egyéni akarat és szabadság az minnek hódol mit elismer.*

Nem tudjuk elképzelni, hogy találkozzék csak egyetlen magyar ember, ki ezen alapelveket, ha ismeri, vállalni is tudja. Mikor a socialisták megválasztott vagy föllépett vezetőik alatt működnek, társaságot alapítanak mit tesznek egyebet, mint azt a mit tesz maga az állam bizonyos előre megállapított szabályok szerint egyesülnek, vagy bizonyos szabályokat létesítenek. hogy azután azokat végrehajtsák ugyanazt teszi az állam mikor törvényeket hoz és azt végrehajtja, tehát ha nem ismer azt mondja a socialismus államot állam hatalmat és a törvényeket nem mond igazai, mert különben mi célból tartanának gyűléseket, miért kell hogy összeharításokat mutogassák? Azért, mert együttes működéssel vélik elérni azon célokat, melyeket maguk elé tűznek, már pedig ez nem egyéb, nt az állam eszméje, itt pedig hála Isten —

meg van ez állama, melynek keretében más állam nem engedhető meg nem tűrhető.

A legegyszerűbb józan észnek kell, tehát eltélni magát a socialismust a maga ridegségében a maga törvénytelenységében, más kérdés azonban az, hogy a magyar munkásnépnek csakugyan vannak-e fájó sebei, melyeket gyógyítani kell, vannak-e olyan sérelmei, melyeket orvosolni kell és olyan-e megélhetés szempontjából helyzete, melyen segíteni kell. Magyarországon ezek a munkás kérdések és nem azok, melyeket a socialisták az egyszerű munkás elé tűztek.

Jog államban élünk, a magyar ember — még a legelmaradottabb is — egy jogász a maga környezetében és tudatában van annak, hogy az állam törvényei egyformán alkalmaztatnak szegényre, gazdagra, úgy hogy vérebe van oltva a törvény szükségének tudata és ha mégis törvény ellenességre ragadtatja magát az vagy félre vezetésén vagy csupán egyéni rossz alkalmazulhat.

Mikor a magyar törvényhozás a munkás osztályt, illetve a vagyontalan népet teljesen fölmentette az adófizetés kötelezettsége alól, huzmáns dolgot cselekedett, valóban olyan teher viseléstől szabadította meg a legszegényebb osztályt, melynek eredményei már is észrevehetők és nem éppen abban nyilvánul, hogy a szegény ember jóléte az által valami nagyon emelkedett volna — mert az előtt sem volt az a teher egyeseknél annyira súlyos, hogy aztalán a legszegényebb is magától meg nem vonhatta volna, de főleg súlyos volt benne az, hogy évről-évre előfordult, határidőkben volt teljesítendő és ha egyszer másszor kényszerű behajtásra került a sor meglett fosztva a legszegényebb ember gyakran betévé falatjától, vagy életmétől sokszor annak a reménye nélkül, hogy azt mással pótolhassa, ha pedig adójával csak egy évben is hátralékban maradt soha többé nem érte utól fizetni valóját és így állott be a folytonos zaklatás melletti nyomor — bizonytalan élet. Ez az mitől a szegény nép az adófizetéstől fölmentés által nyert.

Katona lesz a szegény úgy mint a gazdag és bizony egy sorba áll a hadseregben és így ennél nagyobb egyenlőséget még a legszélsőbb socialismus sem képes teremteni, de még képzelni sem. Tömegesen utazó munkások a magyar állam összes vonalain rendkívüli kedvezményes szállítási díjakat élveznek úgy mint talán sehol a világon. Ügyes-bajos dolgokban bélyegmentességet élveznek stb. Ilyen és hasonló kivételes kedvezményekről már intézkedett a törvényhozás, mindeniknek jóhatással kell lenni azokra, kiket érdekel, de ezek mind csak kivételes szabályok és főleg csak azokra szólnak, kiknek éppen semmijük sincz, ahol ez állam és társadalom szükség esetén még más segéd törzások is nyújt esetről-esetre a szükséghez képest, de ez mind nem gyökeres orvoslása a socialismusban nyilvánuló társadalmi betegségnek.

Vidékünkön nem a legszegényebb, a semmivel bíró napszámos van rendszerint a legnyomasztóbb anyagi helyzetben, mert az előtt nyitva áll a világ, noha nagy jótéremény volna, ha saját otthonában volna biztosítva megélhetése, de sokkal nyomasztóbb annál azon nép osztály helyzete, melyet 3—4 láné földesekéje helyhez köt, de ahol nincs módjában esetleg családjával együtt munkaerejének és talán anyagi képességének is megfelelő munkakört nyerni. Egy fél fertály földes gazdának talán 3—4 vagy több családtaggal a legnagyobb önmegtagadás és csak rendes körülmények között lehet magát fenntartani olyan házi rendszer behozása és szigorú betartásával, mire csak egy haza szerető magyar ember képes, de tagadhatlan, hogy a legkisebb véletlen szerencsétlenség, már olyan sebet üt

rajta, hogy vagy tönkre megy, vagy éveken át küzd a legnyomasztóbb anyagi helyzettel a mi a legrendesebb kutforrása azután a socialismusnak.

E téren az államhatalom és törvényhozásra a legszebb feladat vár törvény útján módot nyujtani a mezei munkásnak arra, hogy munka ereje és képességének egészét kihasználhassa és javára fordíthassa. Mennyi munka erő elvész csak a legegyszerűbb kubikosnál akkor, mikor maga elmegy sokszor messze vidékre és nélkülözhető kereseményét családjának küldi, mely azt minden más segéd eszköz híján kénytelen is felhasználni. Napszámosra nem mehet a szegény asszony mert talán apró csecsemője, piciny gyermekei vannak, de megtudná saját élelmét keresni és tudna segíteni férje terhén, ha csak egy daruka földet birhatna heszonbér vagy munkája címén, mert oda munka idején minden apróságával ki tudna menni és a ráváró dolgot elvégezhetné, a férj keresete pedig biztosítaná a netáni haszonbért.

A nagyobb nradalmak és hitbizományok is nagyban hozzájárulhatnának a fölmentült munkás kérdés szerencsés megoldásához a nélkül, hogy egy krajoárt is áldozniok kellene, ha földjeikből mostani jövedelmeiknek megfelelő haszonbér mellett csak annyit is átengednének, melyen a munkás családja esetleg a kisebb birtokosok is foglalkozást találnának, minek két irányban lenne meg a maga haszna és pedig:

1-ször Mert ilyen formán a munkás jobban megszeretné otthonát és soha sem állana be a munkás kéz hiánya.

2-ször. Látva a munkás nép, hogy vele nem csak a socialisták, hanem azok is törődnek kiknek amazok ellenségei, megtanulná szeretni hazáját, tisztelni a törvényt, a törvényes rendet és mindenek felett hálás lenne azok iránt, kik ebben segélyére volnának.

Mi ugyan azt hisszük, hogy a mindszei uradalom nom sokat ad a nép jó létére, mert attól fél, hogy akkor nem lenne elég munkása vagy drágábban kellene fizetni a mezei munkát, de hát e föltevés nem bir alappal és alkalmilag, még vissza térünk rá.

Társadalmi élet Mindszenten.

A társas egyletek közt első sorban az „Országos vörös kereszt egylet“ fiókját keil említenünk, melynek tagja volt Mindszentén jóformán minden uri asszony és ember és jótékony-célú társas estélyei táncvigalmi gyakran össze hozta a vidék intelligentiáját, de már a nyolcvanas évek közepe táján feloszlott és a mint egy 300 frtot tevő vagyónát örök alapítványul a szegény iskolás gyermekek segélyezése céljából Mindszent községének adta át, hol az tényleg kezeltetik és jövedelmei évente a kitűzött célra fordíttatnak. Ez volt talán az egyetlen társas egylet, melynek feloszlását, nem annyira a pártoskodás, mint inkább az országos központtal való folytonos számozkodás nehézségei és az a körülmény idézte elő, hogy az itt megtakarított jövedelmek egy részét a központnak kellett beszolgáltatni, holott pedig magában a községben is száz féle módja kínálkozik a jótékonyág gyakorlásának és végtére azt gondolták — és helyesen — az egylet vezetői, hogyha már összerakják filléreiket jótékonycélra helyesebben tesszik, ha azt mindjárt helyben fordítják célra.

Az 1874. év táján megalakult a polgári kör, melyből később a kassinó lett, néhány évig szépen virágzott sőt ékes könyvtárat és részvényekre alapítva házat saját helyiségül szerzett. Eleibe a pártoskodás rongálta később, meg a részvétlenség ölte meg. Könyvtárának maradéka még most is több volt tagjánál megtalálható, tulajdonképen szabályszerűen soha sem oszlott fel, de 1881. évben határozatot hozott, hogy

48-as körre alakul át, de az átalakulás már nem foganatosított adósságaiért háza eladatott és a ház részvényesek pénzüket a legnagyobb részt elvesztették pedig úgy tudjuk, hogy tagjai olyan magas tagsági díjak fizetésére voltak kötelezve, melylyel — ha befolyik — még nagyobb igényű társas egyletet is fönt lehetett volna tartani.

Az 1883. évben is alakult egy társas kör alapszabályai el voltak készítve sőt fel is terjesztették illető helyeikre, de némi külsőségek végett az alapszabályok visszaküldettek és többet nem is terjesztettek fel és így az már a megalakulás stadiumában halva született mondják, hogy tán azért, mert így volt szerkesztve az alapszabály, hogy pároskodást nem ismer. A két forint tagsági díjából $\frac{1}{4}$ évre néhány lap elő lett fizetve, de már a további előfizetésre nem jutván az 5 frt körüli pénztár maradványa a később alakult 1848-as kör pénztárának adatott át.

Az 1885. évi őszén alakult meg az 1848-as kör, mely már politikai párt színezettel bír és bár fennállása óta nagy megpróbáltatásokon és rázkódásokon ment keresztül a legszebb virágzásnak indult egyesület, melynek már ez idő szerinti értékes kölcsön könyvtára napi és heti lapjai és szépirodalmi folyóiratai állanak a kör külön helyiségeiben a tagok rendelkezésére főleglegéből ismételtén áldozt és áldoz különféle jótékonsági közmívelődési és hazafias célok előmozdítására. Es mindemellett tagjai pusztán 48-as tagsági díjjal vannak terhelve évenként, de van legalább 200 olyan állandó tagja, kik minden irányban buzgolkodnak a kör fejlődésén és előre haladásán.

A 48-as körből ágazott ki 1891. évben az „Iparos kör” melynek zászlóira az van írva, hogy „nem pártoskodunk, nem politizálunk” és az 1893. évben a „Függetlenségi kör” melynek zászlójára az van írva: „tüskön-bokron követjük a mi egyetlen vezérünket, urunkat és parancsolónkat, de azért mi vagyunk az önállóság és függetlenség egyedül igaz hívei.”

Van tehát jelenleg három társas kör Mindszenten melyek mindenik azon van, hogy népszerűség tekintetében egyik a másikat felülmulja, némelyik még az eszközökben sem válogatván célja elérhetésére. Minthogy pedig alkalmunk van mindezen körök beléletét alaposan ismerni stb.

Olvassóink engedelmével azokból egyet-mást át adunk a nyilvánosságnak.

A 48-as kör megalakítását — mint már röviden említettük 1885. évben kívánatosá tette azon körülmény, hogy ekkor Mindszentén semiféle társas kör nem volt. Megalakult tehát és pedig megalakult „politikai párt” címezzel, mert a multak tapasztalatai arra tanítottak, hogy a különböző politikai pártokhoz tartozott egyének minden egyesületében a béke és egyetértés — a kitűzött közmívelődési cél iránti törekvés csak addig tartotta magát, míg nem bekövetkezett valamely politikai esemény, mely fölött, — magyar ember politizálás nélkül nem élhetvén, — össze veszték és vagy szakadásra, vagy éppen feloszlásra vezetett.

Megalakult tehát az 1848-as kör 1885. évi szept. 16 án tartott közgyűlésében és alapszabálya 3-ik §-ába felvette célja képen: „A főnálló alkotmányos törvények határain belül a szabadság, testvériség és egyenlőség elveinek helyes iránybani fejlesztését.

Kitűzött céljához hű maradt. Úgy beléletben mint kifelé irányult törekvéseiben a „szabadság, testvériség, egyenlőség” elveit igyekezett érvényre juttatni. Teljes szabadságot engedett, egyenlő jogokat és kötelezettséget ismert el és követelt minden tagjaitól és fölvette tagjai közé mindazokat vallás különbség nélkül a kik jelentkeztek. Főképen pedig választmány

és közgyűlései többségének akarata mindenkor és mindenben foganatosított.

E közben nem egyszer okoztak kínos fel-tűnést úgy a választmányban mint általában a tagok között ezen tömeges kizárások, melyek mondhatni minden nemű választás után a kör állandó alelnöke Haász Juda kezdeményezésére — bár teljes szabályszerűséggel — mégis nem elég körültekintéssel napirendre kerültek úgy hogy egyszer csak azon vette magát észre a kör ügyei intézésével megbízott választmány, hogy új tagok jelentkezése mindinkább gyérül s ennek okait kiatva kitűnt, hogy a kizárások alkalmával sokszor pusztán a személyes érdekek avagy ambíció alapján tetettek meg a kizárásai indítványok. Elég volt a többek között, ha valaki jogosan vagy nem-nem kutatjuk — azt találta mondani, hogy a malomban nagy vámot vesznek, rosszul örölnek vagy silány fát adnak; — avagy pedig elég volt, ha valaki ilyen reballiseknek a kocsiára ült, vagy vele barátkozott minél fogva, minél kevesebb lett azok száma, kik ilyen körülmények között a belépéstől tartózkodtak, annál jobban vesztett sulyában Haász Juda befolyása míg végre odavezetett, hogy több rendbeli indítványát, mint a kör érdekeivel ellenzőket a választmány többször is ismételtén elvetette, míg végre 1893. év január havában az évi rendes közgyűlés az alelnöki állás betöltésénél mellőzte. Mikor pedig azt tapasztalta, hogy a volt alelnöke a kör kitűzött céljával magát teljesen ellentétbe helyezte s alapszabályaiban foglalt szervezetét magára kötelezőnek el nem ismeri, viselkedése által a békés együtt élést lehetleníti sőt megalakítván a függetlenségi kört maga adta értésére a 48-as körnek, hogy ott magát nem jól érzi szabályszerűen benyújtott indítvány alapján a körből még két társával kizárattott és a folyó évben tartott közgyűlés többsége a kizárás elleni föllebbezést el vetvén még 21 tag a körből kilépett és működési területet a függetlenségi körbe tették át.

(Folytatjuk.)

Ujdonságok.

— Hatalmas esküdt bíró, ki volna más, mint Szilágyi Ferenc, ki azt hiszi, hogy most háta megett a képviselőtestület többségével teljesen azt teheti a mit akar, úgy értesülünk, hogy a papir és irodaszerekre nézve a Goldstein Mórral megkötött szállítási szerződés teljes mellőzése és a közgyűlés által meghatározott ajánlati verseny foganatosítása nélkül egyszerűen a saját szakállára a község összes iroda szereit máshol szerzi be, mint ahogyan a község ez irányban szerződve van. Valjon nem lesz-e majd drága e szerződés szegés a községnek, ha Goldstein Mór azt érvényesíteni akarja? — Ajánljuk e kérdés alapos megismerését az előljáróság figyelmébe.

— Szolgabíróság székhelye Szentesre — mint értesülünk, már most minden bizonytalán áthelyeztetik. Alig bírja az ember elképzelni, mit akarnak az intéző körök tulajdonképen e sokat szenvedett községgel?! Stegvárnak mindegy akár Mindszentén, akár Szentesen van a szolgabíróság. Talán Mágocs, Derekegyháza, Teés, Fábán községek kedviért, meg Szentesre a puszták igazgatásának közelsége kedviért vagy csak azért, hogy épen csak Mindszentnek még ez se legyen? Igazán nem értjük ezen közigazgatási bölcsesség alapját.

— Csongrádvármegye állandó választmánya 1894. április 30-án d. e. 10 órakor az 1893. évi vármegyei számadások megvizsgálására ülést tart, mire az állandó választmány tagjai meghívottak.

— Haszonbérő részvény-társaság szintén Mindszentén alakult 1891. évben, melynek ugyancsak az volt célja, hogy a földbirtokosoknak kényelmesebb nagyobb haszonbérleteket kötött volna azon célból, hogy abból tagjai közt kisebb — mindenkinek munka ereje és anyagi képességéhez mért — részleteket al bérletbe osztott volna ki, még pedig árverés útján, úgy, hogy ha drágább lett volna is a bérlet mint amennyiért a társaság megszerezhetné volna, átlagban a különbözet ismét csak a munkásoknak jutott volna, mint részvényeseknek osztalék fejében. De hát ez a törekvés is hajótörést szenvedett a környékbeli nagy birtokosok merev elzárkozottságán s ámbár 900-nál több részvényes jelentkezett már, sőt az alapszabályszerű tőke egy részét is össze hozta bérleti terület hiánya miatt még mielőtt cégjegyzetett volna, fölözlott. Nem lehet tehát mondani, hogy valami meglepő dolgok voltak a H.-M.-Vásárhelyi események, mert már évekkor ezelőtt föl ismerték a munkások nem kis mértékben jogos panaszait és ohajtásait, azok kik közöttük s ugyazólván velük élnek, s igyekeztek is a törvényes rend és nyugalom, a magyar haza és főleg a vidék javára megtartani azt a magyar munkás népet, mely semmi egyebet nem kíván, mint munkája után, megélhetést, de sajnos, minden irányban süket fülekre találtak. És így, ha az önfenntartási ösztöntől zaklatott nagy tömeg magát tul teszi a törvényen és eszeveszetten rohan neki még a szurony erdőnek is, az csak legvégző kétségbeesésének jele, melynek okait kikutatni és ahol lehet orvosolni az állam hatalom leges-legfontosabb feladata.

— Tanfelügyelő látogatás volt a het folyamán községünkben. Tergina Gyula kir. tanfelügyelő ur személyesen meglátogatta a helybeli magán ovodát s ki fogást tett az ellen, hogy az óvodónő a picinyek közül az értelmesebbeket és az arra hajlammal bírőkat játék közben a kézimunka alap elemeivel is megismertetni törekszik. Sőt még az ovoda bezárását is elrendelte (szóval) állítólag a helyiség szűk volt a miatt holott mint tudjuk 2 négy s z ö g m é t e r terület esik minden gyermekre maga az ovoda helyiség 36 négy s z ö g m é t e r területen tévén és ez idő szerint csak 17 gyermek látogatván. Fel-tűnő e tanfelügyelői szigor ugyanazon ovoda és helyiség ellen, melyet már a mult évben is megfigyelt és alkalmasnak talált (szintén csak szóval) ugyanazon helyen és akkor, mikor a tanfelügyelő ur nem állami, de még csak nem is államilag segélyezett, hanem csak egyszerűen egy magán ovoda ellen szándékozik ily erélylyel fellépni. A környékbeli kis gyermekek tudtunkkal jól érzik magukat az ovodában, és hisszük, hogy a szülőknek is gondja van gyermekeik egészségére.

— Gyermekek verakedés. Hétfőn reggel Kálló Lajos 7 éves Lajos fia összeveszett valami gyermekjáték felett öz. Losonci Istvánné 10 éves fiával, miért is utóbbi úgy vágta földhöz a 7 éves, tehát nála jóval gyengébb Kálló Lajost, hogy annak ballába térden kifíamodott, alsó lábszára ketté törött, most orvosi kezelés alatt van, de mindkét anya megérdemlené, hogy a gyermek nevelés fontosságának tanulmányozása végett egy kis oktatásban részesüljenek, megis úgy értesülünk, hogy a szolgabíróság, hová az eset bejelentve lett, nem is vett a dolgról tudomást.

— Munkás zavargás volt H.-M.-Vásárhelyen a mult vasárnapon, mert Nagy Sándor főkapitány, Sz. Kovács Jánost foglalkozásra nézve szociálista vezért — előbb volt városi rendőrt, némely a városba érkezett nagymennyiségű lázító iratok miatt kihallgatni akarván magához hivatta, miután már előbb a munkás egyletek-nél röpiratokat, sőt magánál a vezérnél is különféle szociálista iratokat lafoglalt. Nem man-

azonban a vezér egyedül a városházához, hanem 4—5 ezer hive — talán katonája — által kísérvé, kiknek úgy látszik az volt a tervök, hogy elfoglalják az egész városházát, még pedig belülről is és hogy tovább mi volt a szándékuk azt majd a vizsgálat fogja kideríteni, mert mikor a rendőrség a tömeg ezen tervét észre vette a betóduló tömeget vissza szorította és a kapukat bezárta. A mint észre vette a vezér, hogy támogatóitól el van zárva, és ő sem jöhet lelkesíteni a tömeget, a gyűlölet állatias hangján ordította el magát „Ne hagyjatok elvtársak, szabadítsatok ki a kutya nyak kezéből!” E nyílt fölhívásra azután meg indult a fanatizált tömeg rettenetes munkája, fölszedték a járda burkolatot, kitépték a nagy költséggel csak a napokban elkészített gyönyörű park fái ültetvényeit, tört, zuzott, szakított mindent a féktelen tömeg, és mind azzal a mi csak keze ügyébe került, a városháza épületét támadta meg, egy része a bezárt ajtókat düngette, más része az ablakokat verte, diszitéseit rombolta össze, úgy hogy a városháza és szépen berendezett környéke mindenütt a legvadabb pusztítás nyomait viselte magán. E közben a városi rendőrség a kapuk aljába huzta meg magát, de mit is tehetett volna a földühödött tömeg ellen, végre is a jelen volt csendőr őrmestert szólította fel a polgármester segítségül, ki haza sietvén még két csendőrrel a helyszínére vágatott, de a városházához nem juthatván be, a tömeg közé ugratott. Megjelenése azonban nem csak nem hatott csillapítólag a felbőszült tömegre, sőt inkább fokozódott örültsége, s megdobálta a csendőröket, kik ezután fegyvereiket használták, sortűzet adván a tömegre, melytől egy nyomban halva rogyott össze, kettő súlyosan sebesülve a helyszínén maradt (harmad napra meghaltak ezek is) és azonkívül számtalan könnyű és súlyos sebesülés történt. A csendőrök azonban nem tartották tanácsosnak így háromon maradni a tömeg között, maguknak utat törve a tömegen keresztül elváltak, egyikük hirt vitt az olt állomásozó haszárságnak, annak a távoli kaszányából történt megérkezéseig pedig átengedett az egész térség és városháza a pusztító tömeg rombolásának és csak a haszárság megjelenése ugrasztotta szét. Baksa polgármester a történetekről távirati értesítést küldött a miniszter elnök és belügyminiszternek. Egy század katonaságot kért Szegedről, a rendőrség pedig hozzá fogott a letartóztatásokhoz. Most a vizsgálat folyamában van. A fegyveres erő elnyomta a lázadást a törvény meg fogja büntetni — ha ugyan kiderítheti — a lázadás vezetőit és a tömeg felbujtóit, most csak az a kérdés foglalkoztatja a közvéleményt vajjon egyes esetek megtorlása elejét veszi-e az után a már is úgy látszik mély gyökeret vert bajoknak is, nem kell-e tartani, hogy H.-M.-Vásárhely után következik más és más hasonló lázadás? — azt csak az isten tudja. A rendőrség bölcsesége aligha terjed idáig.

— Szocialismus a vidéken vagy a magyar munkás kérdés már évekkal előbb foglalkoztatta a csongrád megyei munkás köröket és mint hogy annak idején lapunk szerkesztője, mint ügyvéd lett fölkerve arra, hogy egy munkás szövetkezetet, úgy a mint azt a magyar munkás igényei megkövetelik létesítsen, — módunkban állott egyrésztől a magyar munkás kérdésel egész alaposan megismerkedni és időszerűnek tartjuk, hogy a kezünk közt levő adatok alapján egyet-mást a tényleg meg alakult munkás szövetkezet célja, intentiója, működése és feloszlásáról egyet-mást nyilvánosságra hozzunk. Még az 1888. év évfolyamán lapunk szerkesztőjét több mindszei és vidéki — hízrólag magyar — földműves munkás kereste fel a végett, hogy a munkásokat egy szervezett társulattá alakítani segédkezzék. Miután ismételt tárgyalások és értekezések folyamán lapunk

szerkesztője — mint ügyvéd arról győződött meg, hogy a munkások egy részről nem akarnak semmi jogtalanságot és más részről egyedüli céljuk a munkásokat kiszabadítani a vállalkozó tőke nyomása alul — elválta a munkás szövetkezet megalakítását kibocsájtotta az aláírási ivateket és már az 1889. évi február 2-ikára a most is meglévő névsor szerint 628 munkás jelentette be a szövetkezetbe lépését. Az alapzabályok elkészültek és „Délmagyarországi munkás szövetkezet” cége alatt a szegedi kir. törvényszéknél az 1889. évi április 25 én 7730/1889. sz. a. cégjegyzettek. Ezt megelőzőleg azonban a különböző árvíz védelmi társulatoknál kérdések intéztettek az irányban — nincs-e valamely elvi vagy más akadály arra, hogy a mennyiben a szövetkezet megalakul munkát is nyerhessen még pedig nem olcsóbban és nem is kedvezőbb feltételekkel, mint talán egyéb vállalkozók pusztán csak azt kérvén, hogy esetleg csupán az ilyen vállalatoknál szokásos biztosítoktól tekintessék el a szövetkezet 600 vagy esetleg 1000 re menő munka erejét ajánlhatván biztosítokul. E kérdésekre minden irányból kedvező értesítések érkeztek természetesen azonban minden irányból a cégjegyzés és alapszabályok beküldése váratott el. Nos mikor ez megtörtént épen a „száz évi csatorna” kiépítése volt folyamatban, már két vállalkozó megszűkött tőle és ismételt hirdetések dacára újabb vállalkozó nem jelentkezett. A szövetkezet szakértői tehát megnézték a munkát megismerkedtek a feltételekkel és pályázaton kívül közműterenkint 27 krért ajánlatot adtak be a munka kiépítésére az ajánlat azonban a 349/1889. sz. miniszteri biztosi átirattal nem fogadtatott el és a szövetkezet zárt ajánlati versenyre utasított, erre vonatkozólag pedig ugyanazon miniszteri biztosság 240/1889. sz. átiratával már arról értesített, hogy az előirt ovadek nélkül a szövetkezet netáni ajánlatát a verseny tárgyalásnál sem vehetné igénybe és e tekintetben a közmunka és közl. miniszter által előirt feltételektől nem térhet el. Erre a szövetkezet egy memorandum felét küldött a közmunka és közlekedési miniszterhez, hogy a cégjegyzett szövetkezetet az államilag kiadandó földépitkezéseknél pénzbeli biztosíték nélkül bocsássa versenyre, de a minisztertől is tagadó válasz érkezett, a szövetkezet pedig önmagától a szükséges tőkét össze tenni nem bírta munkához pedig nem juthatván hitel műveletet nem érvényesíthetett és így feloszlani volt kénytelen. Meglehet, hogy az érdekelt munka adók és a miniszter urnak igaza volt, ha biztosítékot követelt a társulattól, de mi azt hisszük, hogy egy kis jóakarattal módját lehetett volna találni annak, hogy a munkás szövetkezet munkához juthatott volna és akkor bizonyára maga a magyar munkások szövetkezete lett volna a legbiztosabb védbástya a kultúrdőlő beözönlő szocialismus elterjedése ellen, sőt egy hasonló szövetkezet még ma is nagy fordulatot adna a már is elmérgesedettnek látszó munkás ügynek.

— Deputáció járt Budapesten Kovács Bálint, Nagy Sándor, Varga Mihály, munkások és Heger Mihály és Kovács Péter cipész segédek alakulva, kik úgy látszik mindjárt az események színhelyéről ugrottak meg és a Belügyminiszternek akarták elpanaszolni, hogy a vásárhelyi eseményeket nem ők csinálták, hanem a kapitányság és csendőrség. Visontay Soma képviselőt kérték fel, hogy őket a miniszter elé vezesse. A belügyminiszter azonban hivatkozva arra, hogy a mostani viszonyok közt nem tartja celszerűnek ezeket az embereket fogadni, nem fogadta a küldöttséget. Nehogy pedig a Budapestre történt utazásuk kárba vessen, elmentek a „Magyarország” szerkesztőségébe és ott panaszolták el bajukat, a mint azt a miniszternek megmondani akartak. E szerint a „Népszava” című lapból és egyéb szocialista lapokból Póka László rendőr kapitány elkért tőlük egy-egy

példányt. Három napra rá felhívatta vasárnap Szántó Kovács Jánost és vele 8—12 óráig tárgyalta, hogy miről nem tudják. Ezután néhány nappal azon ügy alatt, hogy Szántó Kovács János izente volna, hogy adják oda könyveiket néhány rendőr mindnyájuktól elvitte az ujságokat. Szombaton délután Sz. Kovács bement a kapitányhoz a könyvekért s néhány ember után ment, de a kapitány azt mondta, hogy csak vasárnap adja vissza azokat, vasárnap pedig mikor Kovács bement, a kapitány szó nélkül letartóztatta. Ennek híre futott a téren levő nép közt és az elkezdett lármázni, hogy Kovácsot bocsássák szabadon és ők csitították a népet s az már sikerült volna is, ha a csendőrség közbe nem lép, kik ezután a nép közé vágattak és löttek addig még töltényük el nem fogyott, mi ha nem történik nem lesz semmi baj, de mikor már löttek azt hittük már most úgy is meg kell halni hát dobálni kezdtük őket. Lehetünk vagy 4000 en. Tagadják ezután, hogy ők földosztásban dolgoznának és fő sérelmüknek azt adják elő, hogy munkás olvasókört akartak alapítani a végett, hogy a gazdák szövetkezetének a munkásokra terhes hatását ellensúlyozhatták volna, de a belügyminiszter szabályaitak nem hagyta jóvá. Érdekes volt még ennél a beszélgetésnél, hogy maguk a mezei munkások az általános szavazati jog és egyéb socialista hangzatos követelésekről nem tudtak semmit, hanem azt már az egyik iparos segéd hozta elő, miből kitűnik, hogy törzs gyökeres magyar paraszt nem kíván mást, mint munkát és kenyeret, de azért csatlakozik a szocialismus hódító tanai támogatásához, mert azt véli, hogy a törvényes eszközök céljára nem segítik.

Vasuti menetrend.

Szentes—h.-m.-vásárhelyi vonal.

Szentes—H.-M.-Vásárhely.

Szentesről indul 4 óra 50 perc éjjel, 8 óra 45 perc reggel, 5 óra 13 perc délután.

Mindszentről indul 5 óra 48 perc reggel, 9 óra 41 perc d. e. 6 óra 17 perc délután.

H.-M.-Vásárhelyre érkezik 6 óra 40 perc reggel, 10 óra 32 perc délelőtt, 7 óra 10 perc éjjel.

H.-M.-Vásárhely—Szentes.

H.-M.-Vásárhelyről indul 7 óra 40 perc reggel, 4 óra 4 perc délután, 8 óra 11 perc éjjel.

Mindszentről indul 8 óra 47 perc d. e. 5 óra 12 perc d. u., 9 óra 18 perc este.

Szentesre érkezik 9 óra 30 perc délelőtt, 5 óra 55 perc délután, és 10 órakor éjjel.

H.-M.-Vásárhely—szegedi vonal.

H.-M.-Vásárhely—Szeged.

H.-M.-Vásárhelyről indul 6 óra 57 perc reggel, 3 óra 58 perc délután, 9 óra 25 perc éjjel.

Szegedre érkezik 7 óra 53 perc reggel, 4 óra 33 perc délután, 10 óra 20 perc éjjel.

Szeged—H.-M.-Vásárhely.

Szegedről indul 3 óra 30 perc éjjel, 10 óra 5 perc délelőtt, 6 óra 52 perc este.

H.-M.-Vásárhelyre érkezik 4 óra 34 perc reggel, 10 óra 50 perc délelőtt, 8 óra 01 perc este.

Gózhajózás.

Szolnokról szerdán és szombaton reggel 5 órakor, déltáj van Mindszenten.

Szegedről kedden és pénteken 5 órakor Mindszentre érkezik 8 órakor.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: Tary Endre.